

HRVATSKI glasnik

Godina XVII, broj 40

4. listopada 2007.

cijena 100 Ft

Foto: Tímea Horvat

Trgadbena fešta
u Gornjem Četaru

Komentar

Manjine u Parlamentu

Nada da će manjine, pa time i Hrvati u Mađarskoj, imati zastupnika(e) u mađarskom Parlamentu, od demokratskih promjena naovamo nije umrla. Kako bi i umrla kada zakonska norma daje sva prava na to. Nekadašnji narodni poslanici, pa i oni iz redova manjina, imali su priliku pa makar i formalno iznijeti izvješće o manjinama u Parlamentu. Danas ni toga nema. Manjinskih zastupnika u najvišem državnom zakonodavnom tijelu nema. Prije deset godina na trenutak se mislilo kako je rješenje blizu, ali je dobiveno crveno svjetlo. Posljednju šansu i pokušaj, unaprijed osuđen na neuspjeh, manjine su vidjele u formiranju vlastite stranke Narodnog foruma koji je i krenuo 10. svibnja 1998. godine sa svojim kandidatima na parlamentarnim izborima. I Hrvati su na listi Narodnog foruma imali deset kandidata. Sve u nadi kako će moći u Parlamentu pozdraviti svoje zastupnike. Od toga nije bilo ništa. Narodni forum je na parlamentarnim izborima postigao 0,13% potpore biračkog tijela. Ali nada umire posljednja. Političke volje za rješavanjem problema očito nema. I nije je bilo u posljednjih petnaestak godina. Hoće li se što promijeniti? Hoće li korak bliže rješenju biti djelatnost nedavno utemeljenoga II. Manjinskog okruglog stola, pokazat će vrijeme. Ovih dana između ostalog čitamo i kako je parlamentarno zastupstvo manjina više nego složeno pitanje. Kako su i manjine građani kao i svi drugi, i oni mogu glasovati za stranke s kojima simpatiziraju i koje zastupaju njihove interese, interese građana. Ali stranke ne rješavaju manjinsku problematiku, a u svojim predizbornim programima i ne sjete se manjinskoga problema. Tek aktualna vlast održa nekoliko savjetodavnih sastanaka s predstavnicima državnih samouprava. Parlamentarni zastupnik bi u Parlamentu trebao predstavljati interese svoje manjine, široku društvenu manjinsku platformu sa svim njezinim specifičnostima, različitostima interesa, viđenja i rješavanja problema. Povjerenje njemu ne bi se trebalo iscrpiti u skupljanju preporuka bezimene mase, nego u očitovanju volje registriranih hrvatskih birača s imenom i prezime. Da, tu je i problematika izbornoga zakona. U parlamentarnoj demokraciji potrebno je prijeći određeni prag, imati jasan program... A već sada, na samim počecima, čujemo kako manjine trebaju biti suzdržane, moraju se dogovoriti, složiti, a oni koji to ne uspiju, neće ni zavrijediti svoje mjesto. Prije deset godina nije uvaženo načelo pozitivne diskriminacije glede parlamentarnog zastupstva manjina u najvišem zakonodavnom tijelu. Od 1993. godine sustavno se krši zakon i pravo. Zakon o nacionalnim i etničkim manjinama koji je onovremeno jednoglasno prihvaćen. Ma koliko mi govorili o manjinskoj politici, manjine u Mađarskoj tek će onda biti ravnopravni subjekti u političkom, administrativnom i javnom životu, bar po slovu Zakona o manjinama, ako se između ostalog ostvari parlamentarno zastupstvo manjina. Ono sigurno neće riješiti probleme, ali će mađarskoj javnosti reći jasno kako u Mađarskoj žive manjine i kako one ne trebaju zavrijediti mjesto koje im pravom pripada.

Branka Pavić Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Kako započeti pisati Glasnikov tjedan sa saznanjem kako ni prošlotjedni broj Hrvatskoga glasnika nisu dobili ni pročitali naši poštovani pretplatnici i čitatelji. Nisu ga pročitali jer naš izdavač zbog kvara na svome tiskarskom stroju nije mogao tiskati Hrvatski glasnik, i ja dok pišem (1. listopada) ovoj tjedni Glasnikov tjedan za broj 40 i zatvaram taj broj Hrvatskoga glasnika, prošlotjedni broj, broj 39, još nije tiskan. Nadam se kako će tijekom dana biti to pitanje riješeno.

U tom kontekstu pomalo je teško uređivati tjednik Hrvata u Mađarskoj i biti aktualan, a ne ispasti smiješan. Krenimo ipak dalje, puni nade, jer događaja ima napretek, naši novinari proveli su sate i sate na terenu i zabilježili puno toga što bi, po našim očekivanjima i uređivačkoj politici, zanimalo Hrvate u Mađarskoj i sve one koji čitaju naš tjednik bilo u tiskanom obliku, bilo putem interneta u Pdf formatu.

Javnost u matičnoj domovini, pa i Hrvate u cijelome svijetu zatekla je u nevjerici vijest o presudi Haškoga suda koja je donesena prošli tjedan, kojom su trojica optuženika za zločine počinjene u Vukovaru na Ovčari nad ljudima izvedenim iz vukovarske bolnice blago kažnjena ili oslobođena ikakve kazne i odgovornosti. Dogodilo se to prije šesnaest godina, a 2007. prvostupanjsko vijeće Haškoga suda ustvrđuje da na Ovčari nisu ubijeni civili, nego da je riječ o ratnim zarobljenicima odvedenima iz vukovarske bolnice.

Prema Sudskom vijeću, ubojstvo 194 osobe, koje su poimence navedene u optužnici, izvršile su TO i srpske paravojsne snage. Stoga su optuženi oslobođeni optužbe da su izravno odgovorni za pokolj. Haški sud je i ovom presudom pokazao kako njegova ideja nema nikakvoga smisla i kako je ona farsa. Između ostalih i Hrvatsko društvo katoličkih novinara zgranuto je „pravdom“

Haškoga suda te u svojoj izjavi za javnost donosi: „Upravni odbor Hrvatskoga društva katoličkih novinara na sjednici 28. rujna s velikom je tugom, zaprepaštenjem i zabrinutošću razmotrio vijest o presudi Haškoga suda trojici optuženih za teški zločin protiv čovjeka i čovječnosti koji se dogodio u Vukovaru. Zgranuti smo nepravdom učinjenom hrvatskom narodu, stradalnicima i njihovim obiteljima koje su tek pravdom presudom eventualno mogle naći zadovoljštinu za golemo zlo. Ovakvu presudu smatramo ohrabrenjem svima da čine zlo koje će, kao u ovom slučaju, tek selektivno biti kažnjeno. Sumnjamo da će odluka Suda u slučaju vukovarske trojke biti jamstvo poštovanja naroda na ovim prostorima i poticaj izgradnji Europe u koju želimo vjerovati. Pozivamo odgovorne državne institucije da se svim pravnim sredstvima suprotstave ovakvoj „pravdi“ te da ispituju bezuvjetnu suradnju s Haškim sudom.“

Branka Pavić Blažetin

Obavijest

Poštovani čitatelji, poštovani pretplatnici Hrvatskoga glasnika!

Zacijelo ste se iznenadili kada u petak, 28. rujna, u svome poštanskom sandučiću niste našli najnoviji broj Hrvatskoga glasnika, godina XVII, broj 39, nadnevak 27. rujna 2007. godine.

Uredništvo Hrvatskoga glasnika taj broj zatvorilo je u utorak, 25. rujna, i istoga dana dalo našem izdavaču, Croatici Kht. na tisak.

Izdavač Croatica Kht., kako nas je obavijestio ravnatelj Croatice Kht. Čaba Horvath, zbog kvara tiskarskoga stroja nije mogao navrijeme tiskati Hrvatski glasnik broj 39. Stroj će popraviti vjerojatno 1. listopada, pa će se tada tiskati i taj broj Hrvatskoga glasnika koji, nadamo se, primit ćete još ovoga tjedna zajedno s brojem 40.

Branka Pavić Blažetin
glavna i odgovorna urednica
Hrvatskoga glasnika

Kardinal dr. Josip Bozanić u Budimpešti

Josip Bozanić sa Sumartončanima

Od 2003. godine, na prijedlog novoga mađarskog nadbiskupa dr. Pétera Erdőa, u rimokatoličkoj župnoj crkvi sv. Josipa u VIII. okrugu grada Budimpešte održavaju se programi župnih misijskih tjedana, u sklopu kojih je priređen i „Susret narodnosti». Tradicija je to koja se nastavlja pod vodstvom župnika Ferenca Bajzátha i njegovih pomoćnika. Cijeli 20. rujna posvećen je susretu budimpeštanskih Hrvata i njihovih gostiju iz Sumartona.

U četvrtak su vjernici mogli upoznati velebnu izložbu od tridesetak panoa koja je u slici i riječi govorila o 1100-godišnjim hrvatsko-mađarskim vezama. Na čelu s prof. Marijom Kuzma Društvo kruničarki sudjelovalo je u klanjanju i moljenju. Zatim je srednjoškolski prof. Jože Kuzma, uza sudioništvo okupljenih vjernika održao sat duhovnog razgovora.

Ispred crkve sv. Josipa u 18 sati Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo „Luč” i KUD „Tamburica” priredili su iznimno uspješni folklorni program. U 19 sati otpočelo je misno slavlje na hrvatskom jeziku koje je otvoreno s pozdravnim riječima vlč. Ferenca Bajzátha. U svojoj propovijedi upućenoj mnoštvu hrvatskih vjernika nadbiskup dr. Josip Bozanić rekao je:

Draga braćo i sestre!

Nosim vam najsrdačnije pozdrave našega hrvatskog zajedništva iz Hrvatske, osobito zajedništva hrvatskih biskupa. Biskupi hrvatski i biskupi mađarski redovito se sastaju godišnje. Jednom u Budimpešti, a drugi put u Zagrebu. Na tim susretima razgovaramo o potrebama hrvatskih vjernika u Mađarskoj kao i o potrebama mađarskih vjernika u Hrvatskoj. Meni su znane potrebe, osobito glede većega broja hrvatskih svećenika. Evo, po toj nakani molim i bilo bi mi drago kada bi se u tome vidu nešto i konkretno moglo učiniti.

Kažu da je jedna posebna karakteristika hrvatskog vjernika i to da na poseban način štuje Blaženu Djevicu Mariju. Marijina pobožnost je duboko ukorijenjena u našim

srcima. Marijina krunica, hodočašća, svetišta su u njezinom srcu. Marija je naša majka.

Kažu, nadalje, da je karakteristika hrvatskog vjernika katolika i to da on poštuje i cijeni obitelj. Obitelji su danas u velikom izazovu. Zato trebate slaviti obitelj, da djeca mogu činiti ono što su od nje naučili. Pomažite se dakle međusobno, neka budu vaše obitelji zdrave i čvrste jer tada će one nositi blagoslov i za vas i vašu djecu. Draga braćo i sestre, preporučujte se i u vašim molitvama često i našem hrvatskom blaženiku kojeg nam je darovao sluga Božji Ivan Pavao II. kao blaženog 1998. godine. On je svjedok kako treba čovjek živjeti čist pred Bogom i svijetom. Blaženi Alojzije Stepinac nas uči i vodi Bogu, crkvi i svomu hrvatskom rodu – bile su završne riječi propovijedi hrvatskog nadbiskupa, kardinala dr. Josipa Bozanića.

U ime svoje župe vlč. Bajzáth posebno je pozdravio veleposlanika Ivana Bandića i njegove suradnike, predsjednika HDS-a Mišu Heppa, predsjednicu Hrvatske samouprave grada Budimpešte Anicu Petreš-Németh, članove Društva kruničarki, sumartonskog načelnika Lajoša Vlašića i sumartonski mješoviti pjevački zbor koji je prekrasno pjevao pod cijelom misom. Zatim je otpjevana hrvatska i mađarska himna. Nakon omiljene pjesme „Rajska Djevo, kraljice Hrvata” slijedila je prigodna izvedba na temelju oratorijskog isječka Hrvatskoga državnog ansambla „Lado”, obrađenog umjetničkog djela, koreografije Antuna Kričkovića „Nebeski znak”, čija je tematika veoma emotivno simbolizirala rođenje malog Isusa.

Istodobno su Sumartanci, predvođeni svojim načelnikom, hrvatskom nadbiskupu i kardinalu predali poklone, a zauzvrat im je dr. Josip Bozanić predao sliku s vlastitim potpisom:

„Pozdrav i blagoslov u Gospodinu”.

Na koncu misnoga slavlja vjernici su pozvani na skromni domjenak.

M. Dekić

Kardinal dr. Josip Bozanić u središnjici Hrvatske državne samouprave

Na temelju prethodnog poziva i nakon usuglašavanja radnoga programa boravka zagrebačkog nadbiskupa, kardinala dr. Josipa Bozanića u Budimpešti, 21. rujna u prijedpnevrim satima u budimpeštanskom Uredu Hrvatske državne samouprave Njegovu Preuzvišenost primio je predsjednik Mišo Hepp.

U pratnji veleposlanika Republike Hrvatske Ivana Bandića i tajnika Ureda zagrebačkog nadbiskupa Željka Faltaka, kardinal Bozanić dočekan je na ulazu hrvatskim i mađarskim trobojničkim znamenjima ukrašene zgrade u Ulici Lajosa Bíróa 24.

Srdačne riječi dobrodošlice visokom predstavniku hrvatske Svete Rimske Crkve i njegovoj pratnji izrekao je predsjednik HDS-a Mišo Hepp koji je potom predstavio predstavnike budimpeštanskih Hrvata: Anicu Petreš-Németh, Jelicu Pašić-Drajko, Stipana Đurića, Marina Skenderovića, te ukratko govorio o ulozi i zadaćama krovne organizacije Hrvata u Mađarskoj, ističući napose postojeće dobre i plodonosne veze s matičnom Hrvatskom.

Dr. Josip Bozanić pozdravio je sva ona hvalevrijedna politička i društvena nastojanja i napore koji su se ulagali i ulažu radi daljnje opstojnosti, očuvanja nacionalnog identiteta i kulturne baštine Hrvata na mađarskim prostorima, ostvarivanja hrvatske kulturne autonomije te gajenja uzajamnih prijateljskih i radnih odnosa s matičnom domovinom.

Na koncu razgovora visokom gostu uručeni su pokloni, a kardinal Bozanić gosp. Heppu u znak sjećanja na taj posjet uručio je Spomen-plaketu Ureda zagrebačkog nadbiskupa „Ecclesia sancti hieronymi Croatorum in urbe – Titulus Cardinalis”. Nakon posjeta HDS-ovoj središnjici, za hrvatskog nadbiskupa, kardinala dr. Josipa Bozanića i njegovu pratnju na Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Budimpešti priređen je svečani prijam.

Marko Dekić

Nastupi Folklornog ansambla „Luč” i HOŠIG-ova Plesnog društva „Tamburica”

u listopadu, studenom i prosincu

6. listopada „Tamburica” nastupa u IX. budimpeštanskom okrugu na priredbi u organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave.

U sklopu programa „Luč” u listopadu nastupa u Operi.

10. studenoga „Luč” i „Tamburica” imaju svečani program povodom Dana Hrvata u Mađarskoj. U jednosatnom nastupu predstaviti će plesove iz Vršende, dalmatinske svadbene običaje, plesove iz Pomurja i Podravine, koreografiju gradišćanskih plesova naslova „Sve ptičice iz gore...», te bunjevačke svatove. Bit će to koreografije Antuna Kričkovića i Marije Silčanov, a redatelj cjelovečernjega svečanog program u povodu ovogodišnjeg Dana Hrvata u Mađarskoj i nastupa spomenutih društava bit će zaslužni umjetnik i umjetnički voditelj „Luči” Antun Kričković.

2. prosinca „Luč” i „Tamburica” imaju cjelovečernji nastup u Palači umjetnosti. „Luč” će tom prilikom izvesti svoje poznate koreografije Gemme, zalske svadbene običaje, gradišćanski ples Jastuk, valpovačke plesove i bunjevačku svadbu. Predstaviti će publici i svoju novu koreografiju posvećenu Zoltánu Kodályu Agnus Dei, te na Kodályevu glazbu i na glazbu suvremenika izvesti koreografiju naziva Djevojački ples s Krete. Tu je i Carmina Burana te koreografija Samoća nastala na Vivaldieu glazbenu podlogu, te neizostavna Lucidum Intervallum.

8. prosinca „Luč” ima nastup na večeri suvremenoga narodnog plesa, također u Palači umjetnosti.

10. prosinca „Luč” nastupa u Kazalištu Liget i na Božiću manjina.

16. prosinca „Luč” nastupa u Nacionalnom kazalištu plesa u sklopu plesne večeri u spomen na Zoltána Kodálya.

KAPOŠVAR – Hrvatska samouprava grada Kapošvara, u suradnji sa Zemaljskim društvom mađarsko-hrvatskog prijateljstva, 6. listopada u Kapošvaru organizira *Hrvatski dan*. Program Hrvatskog dana započinje u 13:30 nogometnom utakmicom između hrvatskih i mađarskih sastava u športskoj dvorani Gimnazije „Mihály Táncsics”, Bajcsy-Zsilinszkyjeva ul. 17, a nastavlja se druženjem članova nogometnih sastava u Széchenyijeveu restoranu, Csokonaijeva ul. 3. U 16:30 je svečano otvorenje Hrvatskog dana uz pozdravno slovo te predaju priznanja članovima Društva i drugim istaknutim pojedincima, a u 17 sati započinje folklorni program u izvedbi Kulturno-umjetničkog društva „Tanac”.

Nakon njihova nastupa započinje program tamburaškog sastava Tome Šestaka iz Virovitice. Mjesto održavanja priredbe: Együd Árpád Általános Művelődési Központ, Csokonaijeva ul. 1.

Okupiti sve Hrvate u županiji

Jozo Solga, predsjednik Hrvatske županijske manjinske samouprave u Šomodu

Novi manjinski izborni zakon omogućio je manjinama da osnuju županijsku manjinsku samoupravu. Bila je to jedna nova forma u sustavu manjinskih samouprava. Županijska samouprava zapravo je srednji stupanj između mjesnih manjinskih i državne samouprave koja u neko ruku posreduje, pokušava dobro prenijeti informacije i, ako može, materijalno potpomagati pojedine priredbe ili ih sama organizira u suradnji s mjesnim manjinskim samoupravama. Tako nastoji djelovati i Županijska hrvatska manjinska samouprava Šomođske županije na čelu s Jozom Solgom. Nakon svog osnutka ta samouprava dobila je svoj ured, a uz moralnu potporu i materijalnu.

– *Po zakonu ima županijske samouprave* – reče mi Solga prilikom razgovora o djelovanju županijske samouprave – *ali Vlada nije osigurala da ona može samostalno funkcionirati, ona ovisi o županiji i, ako je županija voljna dati sredstva za djelovanje, onda može se nešto više uraditi, ali najbolje bi bilo ako bi županijska manjinska samouprava imala svoja sredstva i da ne ovisi o županiji.*

Šomođska hrvatska županijska manjinska samouprava prvo je uspostavila veze s mjes-

nim manjinskim samoupravama, što joj nije bilo teško jer županijska je sastavljena od njihovih vijećnika. Zatim je na sjednicama odlučeno da će potpomagati priredbe koje će se održavati u hrvatskim naseljima. Ako neka od njih traži dodatnu potporu za određeni program, koji umnogome pomaže gajenje hrvatskoga jezika i kulture, također će dobiti pomoć od županijske samouprave.

Predsjedniku županijske manjinske samouprave vrlo je važno da bude u dodiru s predsjednicima manjinskih samouprava, a kako on reče, danas to uopće nije teško, telefonski su brojevi izmijenjeni, postoji Internet. Ako tko želi kontaktirati, to i može.

Šomođska manjinska samouprava stoji na raspolaganju mjesnim manjinskim samoupravama ako postoji i u njima partnerstvo i žele nešto učiniti. Već je potpomagala priredbe u Brlobašu, Dombolu, Daranju, Izvaru, a to želi činiti i ubuduće. Predsjednik smatra vrlo važnim da županijske samouprave pomažu i onim Hrvatima u raznim mjestima koji još nisu organizirani i da kod sljedećih izbora i oni osnuju manjinsku samoupravu.

Prema njemu Hrvati u Mađarskoj jesu ona manjina koja postoji, ali je nevidljiva jer nije svjesna svoje samobitnosti. Šomođska županijska manjinska samouprava potražiti će ljude u raznim mjestima, npr. u Rasinji, Marcalibi, Siófoku, Nagyatádu i pomoći im da se organiziraju. Jednako tako dužna je podupirati mlade, koje treba potaknuti, probuditi u njima samosvijest. Vrlo važnom zadaćom smatra i organiziranje učenja hrvatskoga jezika, i u svezi s tim želi pomoći u naseljima s informacijama, povezivanjem stručnjaka. Narečena samouprava u tome ima, a i ubuduće imat će posredničku ulogu.

Vijećnici županijske manjinske samouprave ponudili su pomoć županiji i u suradivanju preko granice. Šomođska županija ima dobre veze sa županijama u Hrvatskoj, i u to se želi uključiti i županijska manjinska samouprava kako bi uključila što više pripadnika hrvatske manjine u te odnose.

Beta

BUDIMPEŠTA – Župna crkva sv. Mihajla u Maloj Pešti (Kispest) svake godine o Miholju priređuje svoj crkveni god, tj. proštenje. Ove su godine narečenoj crkvi prišle ususret Okružna samouprava i manjinske samouprave, među inima i hrvatska na čelu s Đurom Zlatarom. U subotu, 29. rujna, sunčano popodne još su većma uljepšale kulturno-umjetničke skupine onih gradova s kojima se proteklih godina Mala Pešta (XIX. okrug) zbratimila. Mnogstvo znatiželjnika uživalo je, među ostalom, u šarolikome folklornom programu KUD-a „Petar Zrinski” iz Vrbovca u Republici Hrvatskoj, koji je izveo plesove i pjesme svoga kraja te ulomak iz glazbeno-plesnog djela „Ero s onoga svijeta”. Burnim pljeskom pozdravljen je i nastup Hrvatskoga kulturno-umjetničkog društva „Vladimir Nator” iz Sombora, koji je dočarao dio kulturne baštine bunjevačkih Hrvata, te plesnu skupinu iz bugarskoga grada Smoljana.

Dalibor Mandić

Sjednica županijske hrvatske samouprave u Bačkoj

O radnom planu i programu, proračunu i ugovoru o suradnji sa Županijom

Sjednica Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije

U utorak, 25. rujna, u županijskom Domu narodnosti u Baji održana je redovita sjednica Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije. Bila je to ujedno četvrta sjednica od utemeljenja Hrvatske samouprave 19. ožujka u Kečkemetu, a prema dnevnom redu raspravljalo se o planu rada i programa za 2007. godinu, te o Prijedlogu Ugovora o suradnji s Bačko-kiškunskom županijskom samoupravom. Pod raznim, u dnevni red je uvršten i proračun Županijske hrvatske samouprave za ovu godinu, nakon što je Bačko-kiškunska županija ponudila 500 tisuća forinti za potporu ove godine.

Na poziv predsjednika Jose Šibalina odazvalo se osam od ukupno devet članova, a sjednici su nazočili predsjednik HDS-a Mišo Hepp i petero članova Skupštine Hrvatske državne samouprave.

Kako je naglasio predsjednik Joso Šibalin, na zajedničku inicijativu hrvatske i njemačke županijske samouprave u kojoj su za ovogodišnje programe tražili milijun forinti, dobili su pismeno obećanje predsjednika Skupštine Bačko-kiškunske samouprave Gábor Bányaija za potporu od 500 tisuća forinti. Najavio je da će se ovih dana riješiti i pitanje bankovnog računa te će napokon dobiti državnu potporu od 470 tisuća forinti.

Prijedlog plana rada za 2007. godinu jednoglasno je prihvaćen, pa će do kraja godine biti održano još dvije sjednice. Konkretizirano je kako će se u petak, 26. listopada, u 14 i 30 održati Županijski susret hrvatskih pedagoga i javno saslušanje, a u studenome će se raspravljati o izvršenju proračuna za prvih devet mjeseci te koncepciji proračuna za 2008. godinu.

S manjim izmjenama koje su vezane za bolje uključivanje hrvatske zajednice u kulturni život Županije prihvaćen je i prijedlog Ugovora o suradnji Bačko-kiškunske

županijske samouprave i Hrvatske županijske samouprave, koja uključuje i potporu od 500 tisuća forinti za ovu godinu.

Budući da je državna potpora od 470 tisuća bila u proračunu namijenjena za djelovanje i putne troškove, na prijedlog Jose Šibalina, od 500 tisuća županijske potpore 300 tisuća namijenit će se za županijske kulturne i ine programe, a 200 tisuća izdvojeno je za djelovanje samouprave.

Okupljenima se obratio i predsjednik HDS-a Mišo Hepp ističući kako nigdje osim Baranje županijske hrvatske samouprave nisu dobile više od 500 tisuća forinti potpore za ovu godinu. Kako uz ostalo reče, u izradi je prijedlog Vlade da se županijskim manjinskim samoupravama ubuduće, sukladno njihovoj razini, u državnom proračunu osigura veća potpora nego mjesnim manjinskim samoupravama, ali se još ne zna koliko. Najavio je i mogući susret s predsjednikom Skupštine Bačko-kiškunske samouprave Gáborom Bányaiem u svezi sa santovačkom hrvatskom školom, a kako reče, potaknut će i pitanje podupiranja županijske hrvatske samouprave.

Pod raznim bito je riječi i o kulturnim programima do kraja godine, odnosno na početku 2008, pri čemu su se okupljeni zauzeli za ponovno priređivanje već tradicionalnoga prela bačkih Hrvata u Baji, koje bi se priredilo potkraj siječnja iduće godine. Bački razgovori ostavit će se za proljeće, a na prijedlog Angele Šokac-Marković, predsjednice Bačkog ogranka SHM-a, prihvaćeno je da se organizira putujuća izložba bačkih Hrvata okupljanjem naših umjetnika i narodnih rukotvorina, te organiziranje Božićnoga koncerta bačkih Hrvata. Predsjednica Odbora za odgoj i obrazovanje Anica Matoš ukrajno je izvjestila okupljene o podacima predškolskog odgoja i nastave hrvatskoga jezika u Bačkoj, istaknuvši kako nema odgoja na hrvatskom jeziku u Baćinu, a nastave hrvatskog jezika u Bikiću i Čikeriji. Pozitivno je pak pokretanje hrvatskoga jezičnog kružoka u Kalači, zahvaljujući poticaju tamošnje naše samouprave.

O stanju predškolskog odgoja i nastave hrvatskoga jezika i aktualnim problemima bit će riječi na Županijskom susretu hrvatskih pedagoga koji će se, ponovimo, prirediti 26. listopada u Baji.

PEČUH – Kako donosi županijski list Új Dunántúli Napló, ove godine svoju 40 godišnjicu postojanja slavi i KUD Baranja koji je 1972. godine pobijedio na natjecanju za mlade talente „Tko što zna?“, potom svojim gostovanjima obišao umalo cijelu Europu i sudjelovao mnogobrojnim svjetskim festivalima. Društvo je nositelj naslova „Doživotni izvrsni orkestar“, a sada je svoje članove okupio na veliku zabavu koja se održala 28. i 29. rujna u Maći (Matty) na Lantoševu salašu.

KATOLJ – Kako je Hrvatski glasnik izvjestila predsjednica katolske Hrvatske samouprave Marija Gugan, u organizaciji i uz potporu spomenute samouprave, u Katolju je 14. rujna gostovalo pečuško Hrvatsko kazalište s kazališnom predstavom nastalom na tekst Antuna Karagića „Pošteni varalica“. Katoljci su bili oduševljeni predstavom i imali priliku jednu večer provesti u društvu naših glumaca, uza šalu i hrvatsku riječ. Nakon predstave naša tamošnja samouprava ugostila je pečuške kazalištarce s večerom te su u razgovoru proveli ugodnu večer.

PEČUH – U novoj kazališnoj sezoni pečuško Hrvatsko kazalište igrat će i nadalje nekoliko predstava iz prošle kazališne sezone. Tako predstavu pučku igru „Pošteni varalica“, lutkarsku predstavu „Zlatna ribica“, komediju „Veseli četverokut“ i predstavu „Barun Trenk“. Osim narečenih i u ovoj kazališnoj sezoni na repertoaru toga kazališta naći će se nove tri premijere: prva, „Sprovod u Terezianburgu“ radit će se u koprodukciji s Hrvatskim narodnim kazalištem u Zagrebu i bit će premijerno izvedena 30. studenoga na Sceni „Habunek“ u zagrebačkom HNK-a, potom jedna dječja predstava koja još nije konkretizirana, posrijedi je neki mjuzikl, a radila bi se u koprodukciji s osječkim Dječjim kazalištem, te na proljeće 2008. godine kazališno bi se uprizorio dramski tekst „Miss Univerzum“ koji bi režirao Pero Mioč. Od značajnijih gostovanja u inozemstvu planira se gostovanje na Danima Balinta Vujkova u Subotici, 12. listopada, kada bi se Hrvatsko kazalište predstavilo s „Poštenim varalicom“; gostovanje u Mostaru prigodom predaje zgrade tamošnjega Hrvatskog dječjeg kazališta, 15 studenoga, te nastup na tradicionalnome međunarodnom kazališnom festivalu u bosanskoj Tuzli.

KOLJNOF – Osnovna škola „Mihovil Naković“ i ljetos priređuje Nakovićevo naticanje u lipom govorenju za gradišćanske učenike 16. oktobra, utorak. Doklje školarci nižih razredov moraju napamet recitirati kratke pjesmice, povidajke, naticatelji od 5. do 8. razreda sve lipše i izražajnije moraju preštati, od savjetnice hrvatskoga jezika Edite Horvat-Pauković najpr podiljeni tekst.

O mjesnoj školi i nastavi hrvatskog jezika u Gari

Sačuvati samostalnost dokle god je moguće

Ravnateljica opće-prosvjetnog središta u Gari Katalin Schmidt-Wéber

Učitelj Ivan Kričković radi s 1. i 2. razredom

kružoka za narodopis i njegovanje hrvatske kulture.

Uostalom nastava hrvatskoga jezika, kao i u većini naših škola s predmetnom nastavom, obavlja se tjedno pet sati, svaki dan po sat. Od ravnateljice pak saznajem da u školu svaki tjedan stiže i Hrvatski glasnik, koji primaju kao pretplatnici, a redovito dobivaju i časopis Matica iz Hrvatske.

Kako nadalje saznajemo, velika većina, 100 učenika, uči njemački jezik. Uostalom, to je slučaj i u drugim tronacionalnim naseljima gdje pokraj mađarske većine ima pripadnika hrvatske i njemačke manjine. Roditelji radije upisuju na njemački, a manje na hrvatski jezik, smatrajući da je jedan od svjetskih jezika korisniji od „maloga“ hrvatskog jezika, iako bismo očekivali da je on u našoj regiji jednako važan.

Slično je i u garskom vrtiću gdje većina uči njemački, a samo 15 mališana upisano je u hrvatsku skupinu koja radi samostalno. S njima su cijeli dan voditeljica **Jadranka Kubatov-Kis**, odgojiteljica **Mirjana Rudić-Keresztes**, a uz njih radi i dadilja **gđa Takács**. U maloj skupini imaju petero, u srednjoj četvero, a u velikoj šestero djece. – Nažalost ove godine nisu upisali nijedno dijete u vrtić – kaže zabrinuto voditeljica Jadranka Kubatov-Kis, i dodaje kako će za iduću godinu iz velike skupine otići šestero prvaka. Premda djeca dolaze praktično bez ikakvog znanja hrvatskog jezika, sustavnim radom u vrtiću, oni usvajaju one osnovne izraze, najpotrebnije za svakidašnje ophođenje, nadalje uče hrvatske pjesme i plesove. Osim toga redovito i s velikim uspjehom nastupaju i na mjesnim kulturnim priredbama, a održavaju i veze s hrvatskim grupama, vrtićima u Aljmašu, Baji i drugim naseljima.

Smanjenje broja djelatnika nije ni nas zaobišlo, morali smo otpustiti jednu odgojiteljicu i dadilju u vrtiću, a u školi tri osobe – reče nam novoizabrani načelnik

Učiteljica Smilja Zegnal-Faragó podučava tri skupine, od 3. do 8. r.

Novoizabrani načelnik Béla Faa

sela **Béla Faa**, kojega smo tom prigodom posjetili u načelničkom uredu, zanimajući se za rad osnovne škole u novoj školskoj godini i za njezinu budućnost s obzirom na integraciju škola koja je u posljednje dvije godine zahvatila i bačvansku mikroregiju.

– I mi smo razmotrili mogućnost pridruživanja općeprosvjetnom središtu u zajedničkom održavanju susjedne Čatalije i obližnje Baračke, ali smo odlučili da nam je važnije sačuvati samostalnost dokle god je to moguće. Stoga smo obnovili suradnju s Đurićem budući da već deset godina djeca iz maloga susjednog mjesta pohađaju garsku školu. Isto tako smatramo važnim i očuvanje predmetne nastave hrvatskog i njemačkog jezika, koja se odvija u nepromijenjenom obliku.

Kako nam reče načelnik, samouprava je zacrtala da će niže razrede premjestiti u školsku zgradu gdje su viši razredi, a vrtić u zgradu nižih razreda, pokraj crkve. Među dugoročnim planovima, trošna zgrada vrtića bi se obnovila, a u njoj bi smjestili dom za stare sa stalnim smještajem.

Premda broj učenika nije velik, možemo zaključiti da je nastava hrvatskoga jezika u Gari ostala u nepromijenjenom obliku. Veliko pitanje pak ostaje i dalje, kako povećati broj učenika, kako uvjeriti roditelje da bi to bilo više nego korisno za budućnost njihove djece.

S. B.

Skupina hrvatskih učenika od 1. do 8. razreda s učiteljicom Smiljom Zegnal-Faragó i učiteljem Ivanom Kričkovićem

Djeca hrvatske skupine u vrtiću sa svojim odgojiteljicama: voditeljica Jadranka Kubatov-Kis (desno), odgojiteljica Mirjana Rudić-Keresztes (lijevo) i dadilja gđa Takács (u sredini)

Intervju

Intervju sa zagrebačkim nadbiskupom i metropolitom dr. Josipom Bozanićem

Propovijedi, razgovori, dječji programi, festival umjetnosti, koncerti, športska natjecanja – 1500-ak programa na više stotina različitih mjesta u povodu tjedna „Misija grada Budimpešte“. Plan „Europske Gradske misije“ sastavljen je zajedničkom odlukom kardinala četiriju europskih velegradova, Beča, Pariza, Lisabona i Bruxellesa, te je ovu plemenitu inicijativu radi obnove vjerskoga života podupirao i papa Ivan Pavao II. Gradske misije su započele 2003. g. u Beču, pa su nastavile u Parizu, Lisabonu, Bruxellesu, da bi 2007. g. stigle i do Budimpešte. I članovi naše hrvatske zajednice su sudjelovali u raznim priredbama tjedna Gradske misije, no najvažniji događaj za njih je bila, dakako, svečana misa na hrvatskom jeziku 20. rujna u crkvi sv. Josipa na Trgu Mihályja Horvátha u VIII. okrugu. Naime, povijesna sredina, crkva i njezina vjerska zajednica imaju dugogodišnju prošlost. Kardinal József Batthyány 1777. g. utemeljio je Župu sv. Josipa, a 1789. g. već je sagrađena prva crkva. Za nas, Hrvate, posebno je drago bilo što je svetu misu predvodio zagrebački nadbiskup i metropolit dr. Josip Bozanić, gost Gradske misije u Budimpešti.

Razgovor vodila: Ana Gojtan

Foto: S. Kuzma

Mjesto ovogodišnje priredbe „Europske Gradske misije“ je Budimpešta. Možemo li reći da se Katolička crkva na polju evangelizacije suočava sa sličnim problemima, novim izazovima, novim zadacima i u Budimpešti i u ostalim europskim velegradovima, pa i u Zagrebu? Koja su vaša iskustva?

– Drago mi je da sam danas u Budimpešti. Došao sam radi misije grada Budimpešte, radi misije evangelizacije, i drago mi je što sam mogao vidjeti puno ljudi, vjernika, osobito puno mladih vjernika koji su okupljeni oko jednog zajedničkog zadatka. Misija je poslanje, znači, vjernik u današnjem svijetu treba svjedočiti evanđelje. Jesu li to novi izazovi? Jesu novi izazovi, i to novi izazovi zbog toga što svi mi svaki dan živimo novi dan, i svaki novi dan treba biti jedna nova šansa za nas, i svakog dana mi trebamo i pred sobom i pred svijetom nekako potvrditi svojim životom, a i riječima ono što nosimo, ono što vjerujemo, ono za što živimo. Stoga je evanđelje uvijek izazov za čovjeka, i u svim vremenima će biti izazov, i to je tako ovdje u

Budimpešti u Mađarskoj, a isto tako i u Zagrebu u Hrvatskoj. Svaka nova generacija treba dati odgovor zašto vjeruje. Ne mogu prošle generacije odgovoriti za nas.

Nazočili ste i međunarodnom kongresu priređenom u sklopu programa „Misija grada Budimpešte“. Koja je glavna misao kongresa koju ćete ponijeti sa sobom?

– Glavna je misao upravo evangelizacija, danas živjeti evanđelje, u današnjem vremenu, na početku trećeg tisućljeća.

U našim hrvatskim naseljima u Mađarskoj, ovdje-ondje nađu se još snažne, složne vjerske zajednice, no nema dovoljno svećenika, hrvatskih svećenika. Primjerice ima i takvih slučajeva da četiri sela imaju jednog svećenika koji, nažalost, ne zna hrvatski, pa na mađarskom jeziku služi svetu misu. Sva sreća što još stare žene crkvene pjesme pjevaju na hrvatskom jeziku i mole se na hrvatskom jeziku. Kako nam može pomoći matična domovina, crkva matične domovine?

– Kad smo se našli zajedno biskupi Mađarske i Hrvatske, upravo smo o tome govorili, i naglasili potrebu odnosno mogućnost kako priskočiti u pomoć ljudima da mogu na svome materinskom jeziku slaviti Boga i služiti misu. To je zadatak teži, izazovniji. Isto doživljavaju i mađarski vjernici u Hrvatskoj. Stoga bismo željeli i s jedne i s druge strane pomoći vjernicima da mogu služiti misu na svome materinskom jeziku. Evo, ako je neki svećenik koji je podrijetlom Hrvat, i koji znađe hrvatski, bilo bi dobro da on tu priskoči u pomoć. Mi smo spremni i u Zagrebu primiti za koju godinu za vrijeme studija one koji se pripremaju na svećeništvo, da mogu i tako malo osvježiti svoj hrvatski jezik kako bi mogli služiti na hrvatskom jeziku.

Raspored svetih misa na hrvatskom jeziku u budimpeštanskoj crkvi svetoga Mihajla

Od ove školske godine, na zahtjev hrvatskih vjernika, broj svetih misa povećat ćemo mjesečno s jedne na dvije mise. Pater Vencel i dalje obavlja misnu službu prve nedjelje u mjesecu, a svake treće nedjelje dva svećenika gosta svete mise služiti će prema ovom rasporedu:

Datum	Nedjelja	Svećenik
7. listopada	27. kroz god.	Vencel Tóth OFM
21. listopada	29. kroz god.	Árpád Horváth SJ
4. studenoga	31. kroz god.	Vencel Tóth OFM
18. studenoga	33. kroz god.	Árpád Horváth SJ
2. prosinca	1. nedj. došašća	Vencel Tóth OFM
16. prosinca	3. nedj. došašća	László Németh SVD
25. prosinca	Božić	Vencel Tóth OFM
6. siječnja	Bogojavljenje	Vencel Tóth OFM
20. siječnja	2. kroz god.	László Németh SVD

Svete mise počinju u 17 sati, a programi (koncerti, predavanja i sl.) namijenjeni vjernicima nakon nje prethodno se usklađuju s rektorom crkve. Potrebe u svezi s nakanama, na način kako je to predviđeno i za ostale svete mise, dogovaraju se prethodno u sakristiji. Naša crkva i dalje svesrdno je u službi vjernika Hrvata!

Budimpešta, 9. rujna 2007.

Dr. Ádám Fűzes, rektor crkve

„Zlatna grana” u Mateviću

KUD „Bunjevačka zlatna grana” iz Baje u kolovozu ove godine nastupio je na tradicionalnom Danu sela u Mateviću gdje su članovi društva prikazali splet bunjevačkih plesova. Iako u tome malom bačvanskom naselju danas jedva ima bunjevačkih Hrvata, posljednjih godina pokušava se oživjeti barem dio onoga što je nekada bilo prirodno, pa se u program uvrštavaju i bunjevačko-hrvatski sadržaji. Podsjetimo da je jedna od posljednjih velikih manifestacija održana prije 20 godina povodom obilježavanja 300. godišnjice doselidbe bunjevačkih Hrvata u ove krajeve.

BAČKI MONOŠTOR – U organizaciji Kulturno-umjetničkog društva Hrvata „Bodrog”, 13. listopada u tom selu priređuje se „Zavitni dan Bačkog Monoštora” koji se tradicionalno održava već više od 60 godina. Ove godine u programu, koji će se upriličiti u velikoj Športskoj dvorani Osnovne škole „22. oktobar” sudjeluju KUD „Stari Perkovci” i KUD „Preslica” Zagreb iz Hrvatske, KUD „Vladimir Nator” iz Sombora, HKUD „Šokadija” iz Sonte, HKUD „Silvije Strahimir Kranjčević” iz Bačkog Brega, Hrvatska udruga „Lajčo Budanović” iz Male Bosne, KUD „Šandor Petefi”, KUD „Rumunjka” iz Bačkog Monoštora i domaćini, KUDH „Bodrog”. Na Zavitni dan pozvano je i izaslanstvo santovačke Hrvatske manjinske samouprave. Ona s KUDH-om „Bodrog” njeguje prijateljsku suradnju koja je obnovljena još prije nekoliko godina, a za to upriličeno je više susreta.

Dvije ljubavi Mihaela Štebiha

Predsjednik Zrinske garde iz Čakovca likovni umjetnik Mihael Štebih ima dvije velike ljubavi, Zrinsku gardu i umjetnost. O tome je s njim porazgovarao naš dopisnik Đuro Franković.

U jednom sam siguran: imate dvije ljubavi, jedna bi bila Zrinska garda, a druga umjetnost, naime, i predsjednik ste, usporedno i likovnjak. Osjećali ste možda da ste se dužni odazvati spo-

men-svečanosti u Sigetu, i na ovaj i na onaj način?

– Istina, danas Siget slavi obljetnicu velike bitke, čujete kako prolazi Zrinska garda, ponovno u vašem gradu, s namjerom da na najbolji mogući i najsvečaniji način obilježi taj dan. S ponosom moram istaći da Zrinska garda, čiji sam predsjednik već drugu godinu, ne samo na ovom području obilježavanja tih nadnevaka, odnosno događaja, nego u širenju kulture Srednje Europe, čini to na mogući najbolji način. Zrinsku gardu dovoljno je pogledati i da se konkretan dojam stekne odmah. Zahvaljujem gradonačelniku i organizatoru ove veličanstvene priredbe i siguran sam da ćemo mi i dalje dolaziti sa Zrinskom gardom u Siget.

I gradonačelnik Paizs je u svome pozdravnom govoru istaknuo da nas povezuje kult Zrinskog, a osim toga bilo bi tu još i drugih veza i obveza.

– To je istina. Mi dijelimo istu sudbinu, mi pripadamo Srednjoj Europi. Trenutno nas još razdvajaju neke granice, koje su umjetnog tipa, mogao bih reći. Ja sam kipar i slikar, znam da umjetnost se širi daleko izvan svih

granica. Volio bih da i ta granica, ta koja nas trenutno razdvaja, kao umjetna tvorevina, da nestane, no prije doskora će Hrvatska biti članica Europske unije, pa ćemo moći malo slobodnije komunicirati i u razmjeni onoga što želimo i ovom izložbom. Dakle, Zrinska garda nije samo hodajući spomenik kulture, s obzirom na bogatstvo naših prostora, naših dvaju gradova, nego želi sa sobom dovesti još neke sadržaje. Lani bio je to koncert komornog orkestra, nastup gudačkoga kvarteta, ovaj put, stjecajem okolnosti, moja izložba, a sljedeće godine ćemo opet nešto pripremiti.

Koncem travnja, za održavanja Dana grada Čakovca, upućen je poziv žiteljima Sigeta.

– Svakako. 30. travnja je Dan Zrinskih i Dan županije Međimurske i mi ćemo i sljedeće godine poslati poziv Sigetu da bude prisutan toj svečanosti. Očekujemo da grad Siget pošalje svoju gardu koju smo sad vidjeli, koja izgleda vrlo lijepo. I bit će nam jako drago kad nas posjeti Sigetska garda i predstavnici s njom.

Razgledajući izložke na vašoj izložbi, začaralo me nešto, možda to da u vašim djelima javlja se kapljica vode, a uz to, kako i navodite, da su vaša djela staklena skulptura, u nekoj srodnosti s haiku pjesništvom, ona su kao neka „zanza“, naime, uspjeli ste stvoriti dobre stvari, prava remek-djela u staklu.

– Hvala lijepa. Jako me raduje to što ste vidjeli i pronašli na tim skulpturama. Istina je da staklo čuva u sebi goleme mogućnosti i čuva čaroliju koju, nadam se, može svaki promatrač pronaći u mojim djelima. Vjerujem da s nazivima kojima sam se koristio neću zbuniti publiku i da će naći u tim komadima mora i neba onaj odjek što sam ga osjetio u onome času kada sam ga oblikovao.

Đuro Franković

ZAGREB – U petak, 5. listopada 2007. u **19:30 sati** Drama Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu premijerno će izvesti dramu „**Park**“ **Botha Straussa**, jednog od najvećih suvremenih njemačkih autora. *Park* se naslanja na *San Ivanjske noći* Williama Shakespearea. Redatelj je predstave **János Szikora** koji je i odabrao glazbu te oblikovao svjetlo. Tekst je preveo na hrvatski Nenad Popović, dramaturginja je Maja Sviben, scenograf Balázs Horesnyi, kostimografkinja Diana Kosec-Bourek, suradnica kostimografkinje Elvira Ulip, pomoćnica redatelja Marina Petković, asistent redatelja Slaven Vidaković, a simultana prevoditeljica Xenia Detoni. U predstavi nastupaju: Leona Paraminski (Helen), Goran Grgić (Georg), Mirta Zečević (Helma), Franjo Kuhar (Wolf), Alma Prica (Titanija), Zijad Gračić (Oberon), Žarko Potočnjak (Erstling), Dušan Gojić (Hofling), Božidar Boban (Ciprijan), Loran Atangana (Crni dječak), Iva Mihalić (Djevojka), Slaven Vidaković, Mića Smiljanić, Mladen Kovačić (Tri dječaka), Vedran Živolić (Titanijin sin), Tena Jeić Gajski (Smrt), Judita Franković (Konobarica). Ovom premijernom izvedbom Drama HNK u Zagrebu prvi put postavlja na scenu pisca čija su djela obilježila nekoliko posljednjih desetljeća europske kazališne literature prošlog stoljeća, nastavljajući veliku tradiciju njemačke dramaturgije koja je zadužila europsku kulturu u cjelini. Kod Straussa park nije samo mjesto susreta različitih ljubavnih parova, nego je sjecište različitih životnih filozofija, ljudi 20. stoljeća koji kao da ne žele prestati sanjati, a ipak su prisiljeni živjeti u današnjem svijetu, tako različitim od Shakespeareovoga. Po riječima samog autora: „Likovi i radnja ovoga novog komada izdignuti su i izigrani duhom Shakespeareova djela. I kao što nitko od nas ne može voditi vlastiti život, već samo život podređen stotinama vrsta viših i podzemnih uvjetovanosti, tako su i naši suvremenici koji se ovdje pojavljuju ovisnici i ideolozi pod čarobnjačkom palicom jedne stare nepronicljive komedije. San Ivanjske noći neprestano se nastavlja, a nema nikoga tko je ostao budan i donio dobro protusudstvo kako bi ih brzo oslobodio snovitih zabluda.”

Program Hrvatskoga kazališta u Pečuhu za listopad 2007. g.

- 11. listopada**, s početkom u 18. sati: Otvorenje izložbe Slovenskog umjetnika Etká Tutta.
Mjesto: Galerija Csopor(t)-Horda. Otvoreno: Radnim danom: 9–16 sati;
- 12. listopada**, s početkom 19. sati: Antun Karagić: *Pošteni varalica* – pučki komad.
Mjesto: Subotica;
- 15. listopada**, s početkom u 15 sati: A. S. Puškin: *Zlatna ribica* – dječji komad.
Mjesto: Baja;
- 19. listopada**, s početkom u 14. sati: A. S. Puškin: *Zlatna ribica* – dječji komad.
Mjesto: Bačino;
- 21. listopada**, s početkom u 18. sati: A. S. Puškin: *Zlatna ribica* – dječji komad.
Mjesto: Vinkovci;
- 22. listopada**, s početkom u 18. sati: Antun Karagić: *Pošteni varalica* – pučki komad.
Mjesto: Udvar;
- 25. listopada**, s početkom u 19. sati: Miro Gavran: *Veseli četverokut* – komedija.
Mjesto: Hrvatsko kazalište u Pečuhu.

Trenutak za pjesmu

Marko Dekić

San

I san se izgubi
kroz mutno pjenušanje
morskih vala
da se razbije
o hridi stvarnosti
k'o prazno
obećanje.

Tragom mađarskih pisaca u Hrvatskoj

U Kalači predstavljena antologija „Mađarski pisci na Jadranu“

Profesor Csaba Kiss Gy.

U organizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave, 20. rujna u Kalači održana je književna tribina čiji je gost bio povjesničar književnosti Csaba Kiss Gy., koji je održao predavanje s naslovom Tragom mađarskih pisaca u Hrvatskoj. Povod je bila njegova antologija „Mađarski pisci na Jadranu“, koja je početkom godine tiskana u nakladi izdavačke kuće Palatinus u Budimpešti. Antologija po izboru Csabe Kissa Gy. na 370 stranica donosi 21 prozni tekst 16 mađarskih pisaca. Uz riječ urednika na kraju izdanja nalazimo i imenik naselja po mađarskoj tradiciji, a uz njih se navode današnji nazivi hrvatskih naselja.

Na tribini koja je upriličena u knjižnici Katoličke osnovne škole i gimnazije „Naša Gospa“ okupilo se tridesetak ljubitelja lijepe riječi, profesora, nastavnika, novinara, među njima i nekoliko članova hrvatske zajednice iz Kalače i drugih bačkih naselja.

Na samom početku članica hrvatske samouprave Marija Ivo pozdravila je i ukratko predstavila povjesničara književnosti Csaba Kissa Gy, trenutno docenta na Filozofskom fakultetu Sveučilišta „Eötvös Loránd“ u Budimpešti. Profesor mađarskog i njemačkog jezika, istraživač prosvjetnih veza u Srednjoj Europi, autor studija, eseja i članaka o srednjoeuropskim književnim vezama, pisao je za razne časopise i novine, a bio je i član Uredi-vačkog odbora Riječi, časopisa za književnost i kulturu Hrvata u Mađarskoj. Od 1999. do 2004. godine bio je gostujući profesor na Katedri za hungarologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Nama Mađarima, ne može biti dvojbe, plavi Jadran znači beskonačnost, vrata u svijet. To more nam je najbliže, a zbog višestoljetne mađarsko-hrvatske državne zajednice jedino za koje nas vežu povijesne veze – tim je riječima započeo svoje predavanje autor antologije Mađarski pisci na Jadranu.

Kako nam uz ostalo reče profesor Csaba Kiss Gy., doživljaj Jadrana, čežnja i znatiže-

lja, privlačnost mediteranskoga svijeta prisutna je i u novijoj mađarskoj književnosti, od romantizma neprekinuto sve do sredine XX. stoljeća. U antologiju su ušli prozni tekstovi jednoga cijelog stoljeća. Među autorima su zastupljeni klasici mađarske književnosti kao što su Mór Jókai, Viktor Cholnoky, Dezső Kosztolányi, Béla Hamvas, Sándor Márai i drugi, ali i pomalo već zaboravljeni pisci kao što su Cecile Tormay i neki drugi. Na razmeđu XIX. i XX. stoljeća gotovo da nije bilo mađarskih pisaca koji nisu boravili na Jadranu, ili su došli poslom, ili samo na odmor, a svoje doživljaje opisali u svojim djelima, izborom prepoznatljivih likova, a mnogi su i mjesto radnje smjestili u neka od jadranskih naselja. Novele, eseji, putopisi i ulomci iz romana nastali u razdoblju od sredine XIX. stoljeća do Drugoga svjetskog rata, vode nas na književni put od Rijeke do Dubrovnika, otkrivajući nam svijet iz prošlosti, i danas zanimljiv i prepoznatljiv, i danas omiljeno turističko odredište.

Nakon predavanja uslijedio je kraći razgovor, a sudionici tribine zanimali su se kakvo je zanimanje u Hrvatskoj za mađarsku kulturu i povijest.

Kako je naglasio profesor Csaba Kiss Gy., postoji veliko zanimanje za hungarologiju u krugu hrvatskih studenata u Zagrebu, koji čine čak 80-90% studenata na Katedri za

Gosta tribine u ime HMS-a Kalače pozdravila je i predstavila zastupnica Marija Ivo

hungarologiju. Pozitivno mišljenje Hrvata o Mađarima prije svega temelji se na zbrinjavanju prognanika i izbjeglica, te potpori Hrvatskoj za vrijeme Domovinskog rata, ali su saznanja o mađarskoj kulturi te povijesnim vezama Hrvata i Mađara prilično štura. – Držim da je potrebno više poraditi na proučavanju i uzajamnom upoznavanju dvaju naroda, naših kulturnih i povijesnih veza. To više što je državna zajednica Hrvata i Mađara kroza stoljeća jedinstvena, a tako misle i hrvatske kolege, i zavređuje znatno više pozornosti. Stoga sam i sam više puta predlagao kod nadležnih da se u školskoj nastavi tome više posveti, a doprinos tome mogla bi dati i suradnja prijateljskih naselja – reče uz ostalo profesor Csaba Kiss Gy. na kalačkoj književnoj tribini.

U tome smislu njegova antologija s djelima istaknutih mađarskih pisaca, koja su svojedobno objelodanjena u najpoznatijim mađarskim književnim časopisima, kao što je primjerice Nyugat, doprinos je boljem uzajamnom upoznavanju dvaju naroda, kultura i književnih veza koje su prisutne od samih početaka zajedničke povijesti. S. B.

Bivši školari ki su završili 1957. ljeta petrovisku osnovnu školu, u ljeti su se još jednoč našli u Pinčenoj dolini. 50. obljetnicu su došli svečevati iz Amerike, Budimpešte, Vesprima, Sambotela i iz dotičnoga mjesta. Na kipicu su negdašnji učenici s tadašnjimi učitelji, učiteljicami ter farnikom Ivanom Snellerom ki je za nje služio i mašu zahvalnicu

ERČIN – Kako je naš tjednik izvijestila gđa Szili, u Erčinu je 17. rujna u organizaciji tamošnje hrvatske samouprave održano više nego uspješno okupljanje Hrvata koji žive u Erčinu i okolici Budimpešte. Sveta misa na hrvatskom jeziku održana je u erčinskoj katoličkoj crkvi, a njoj je sudjelovao i Racki zbor iz grada Tukulje. U Erčinu djeluje i erčinski Racki klub koji se uključio u organizaciju ovih hrvatskih sadržaja.

BUDIMPEŠTA – Kako je naš tjednik obavijestio Antun Kričković, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave XVI. okruga, u tijeku su pregovori tog okruga s gradom Novim Vinodolskim s kojim je okrug zbratimljen zahvaljujući i naporima Hrvatske samouprave, kako bi uskoro Pučki pjevački zbor iz Novoga Vinodolskog gostovao u spomenutom okrugu grada Budimpešte.

PEČUH – U Galeriji Csopor(T) Horda u pečuškom Hrvatskom kazalištu, 13. rujna otvorena je izložba kipara Ferenc Nemesa. Izložbu je otvorio povjesničar umjetnosti Csaba Kozák, a može se pogledati svakoga radnog dana od 9 do 16 sati.

ZAGREB – Državni tajnik Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske za politička pitanja Hido Bišćević primio je u utorak, 11. rujna 2007. godine, u nastupni posjet dr. Pétera Imrea Györkösa, veleposlanika Republike Mađarske u Republici Hrvatskoj. Prilikom susreta istaknuto je obostrano zadovoljstvo visokom razinom odnosa i iznimno uspješnom bilateralnom suradnjom ostvarenom na svim područjima, što je potvrđeno i održavanjem dosad dviju zajedničkih sjednica vlada Republike Hrvatske i Republike Mađarske. Zahvalivši na potpori koju Republika Mađarska pruža članstvu Republike Hrvatske u Europskoj uniji i Sjevernoatlantskom savezu (NATO), državni tajnik Bišćević upoznao je veleposlanika Györkösa s dosadašnjim tijekom i napretkom ostvarenim u okviru približavanja Republike Hrvatske euroatlantskim integracijama. U razgovoru su razmijenjena stajališta u pogledu aktualne situacije u jugoistočnoj Europi, a s obzirom da je regionalna suradnja jedan od osnovnih načela Europske unije, državni tajnik Bišćević je naglasio kako je Republika Hrvatska, kao kandidat za članstvo i buduća članica Europske unije i NATO-a, spremna imati aktivnu ulogu i pomoći međunarodnoj zajednici u osiguravanju i održavanju stabilnosti u ovom dijelu Europe.

Dani Opatije u Balatonfüredu

Hrvati na Balatonu

*dr. István Bóka, gradonačelnik Balatonfüreda,
dr. Amir Muzur, gradonačelnik Opatije,
Jenő Nagy, državni zastupnik, i Miklós Takács,
predsjednik Odbora za turizam i međunarodnu
suradnju*

Na trodnevnu berbenu feštu u Balatonfüred stigli su Finci iz Kouvole, dragi gosti iz Opatije, dakako, na dobro izgrađenoj autocesti, koja vodi od Rijeke sve do Budimpešte. Manjka još a trasa u mađarskom dijelu, a upravo ovih dana je krenula gradnja mosta na Muri, uza zajednička ulaganja dviju zemalja, Hrvatske i Mađarske, u hrvatskom dijelu, gdje još valja izgraditi sasvim kratku trasu, možda svega dva kilometra.

Kako ocjenjujete suradnju Opatije i Balatonfüreda? – upitali smo gradonačelnika Opatije dr. Amira Muzura koji je u subotu (15. rujna) predvodio malu folklornu skupinu „Zora”, a već prethodnog dana stigli su i puhači iz Lovrana na trodnevnu feštu kako bi svojom glazbom zabavili i razveselili mještane i brojne turiste. Naime, u Balatonfüredu održana je tradicionalna fešta berbe grožđa koja je u podnaslovu slovila i kao Dani Opatije u Balatonfüredu.

– Suradnja Balatonfüreda i Opatije ojačala je u proteklih nekoliko godina; sada iz jednoga grada u drugi više ne putuju samo ribiči, tenisači i glazba nego građani Opatije koji predstavljaju svoj folklor, glazbu i druge kulturne vrednote, te jedno drugima izravno pokazuju ono što imaju kao baštinu. Pokazalo se da imamo mnogih zajedničkih stvari, od arhitekture, povijesti, pa do ambicija i problema. Pokazalo se da u tim razgovorima ne samo političara nego i privrednika možemo zajednički naći i neka rješenja.

Kako zamišljate nastavak ove suradnje, možda su na pomolu i novi sadržaji?

– Apsolutno. Jedan od projekata koji smo konkretno razmatrali jest mogućnost da se povežemo u mrežu koju tek treba uspostaviti, u mrežu bivših ili sadašnjih lječilišta u čitavoj središnjoj Europi. Osim Balatonfüreda i Opatije ovamo bi ušli: Varaždinske toplice, Bled, Badem kod Beča, Karlowy Vary itd. Interes, tamo gdje smo ga uspjeli ispitati, velik je, a

osim toga i perspektive su vrlo dobre jer smo čak dobili kao inicijativu mogućnost takav jedan projekt za UNESCO. Naime, činjenica je da ne samo da bismo izmjenjivali manifestacije, kao što to već sada činimo, koncerte i izložbe, nego bismo mogli zajednički upotpuniti naš program čuvanja baštine, unapređivanja turističke ponude, a onda, ako bismo, naravno, uspjeli sa zaštitom UNESCO-a, za što bismo imali šanse, u tom slučaju ne bismo se nikad više morali brinuti kod nas za posjet turista.

Što mislite o tomu da vaši domaćini razmišljaju da u ovu suradnju žele uključiti i svoje zbratimljene gradove. Kako ste vi u svojoj zdravici, doznajući za njihovu namjeru, odmah i reagirali: „prijatelji naših prijatelja naši su prijatelji”.

– Upravo tako. Dopada mi se ta zamisao. Činjenica je da svatko od nas ima već neku skupinu svojih zbratimljenih gradova. Mi imamo, recimo, dva u Italiji, jednog u Sloveniji i Balatonfüred. Ako bismo ih povezali u jednu mrežu, prije svega privredne suradnje, jer uvijek treba misliti da privrednici, obrtnici trebaju imati prvi korist od toga, mislimo da bismo mogli učiniti ono na čemu Europa već dugo vremena radi, a to je da se na realnim osnovama, na zbratimljenosti uspostave osnove jedne nove, čitave Europe.

Što očekujete od današnjeg susreta, naime, osim nastupa puhačkog orkestra, folkloraša bit će odigrana i prijateljska nogometna utakmica između zbratimljenih momčadi u ova dva grada?

– Upravo tako. Činjenica je, premda smo samo dva dana ovdje, uz nogometnu utakmicu tu će još biti predstavljanje našega folklora, to je ansambl „Zora”, najstariji u Hrvatskoj. Osim toga tu će biti i prikaz naše gastronomije, imamo dobre kuhare koje smo povelili sa sobom. Rekao bih da ćemo se i kroz trbuh i kroz glavu uspjati još tješnje povezati s Balatonfüredom.

Đuro Franković

Trgadbena fešta u Gornjem Četaru

Iz ovoga veselja nisu htela vanostati ni dica iz čuvarnice

Po lanjskoljetošnjoj jako uspješnoj trgadbenoj fešti u Gornjem Četaru, ovo sadašnje veselje uz vino, grojze, mužiku i tanac, ako smimo reći, još je bilo frenetečnije nek lani. Toliko smiha i šale kade nek konzerviraju Četarci misece dugo, teško je pogoditi. Gdo je bio došao 29. septembra, subotu otpodne, u ovo južnogradišćansko selo, bojsek nij mogao prestati sa smijanjem i grohotom. Jur pri seoski tabla su bobice sidile uz stol i vjerojatno su jur pozabile na tugu i brigu uz kupicu vina. U nutarnjem djelu, od kulturnoga doma se je ganula duga trgadbena povorka i pri različiti štacija je boktar mahnuo rukom za stop. Od najmanjih iz čuvarnice sve do najzrelijih svi su se ganuli da se obliču u maškare, u kostime koje se vežu uz vino, trgadbu i stare meštrije. Kovači su neprestalno tukli, pekari nisu tegnuli langoše peći, načelnik sa svojim zastupniki, poljodjelci je pozvao stanovnike na ekstra plaću porcije. U jednu kantu su sabrali forinte, u drugu dvi forinte. Nuagim je u ruku tekla infuzija s vinom, koga su ovput ulovili brijači tomu je bilo kraj. Pri Pataki gosponu su se mnogi na ulici pričesćali, a čarobnjakinje, dimnjačari, vinogradari, doktorice, tirali su bedariju na najveće veselje selčanov i gostov. Sambotelski kamerman se je zadivio splitskoj nošnji i prekrasnoj svirki četar-

Trgadbeni farnik Tamaš Pataki je i prodikovao, pak blagoslovio vino

skih trubadurov, samo to nij upametseo kako su njevi instrumenti mučali. Hvala Bogu, šički muzičari su ispravili tu malu falingu. Nigdor nij ovde žedan ni gladan ostao, curilo je vino na/iz hordove, pečeno i slatki falati na svakom nuglju su nukani, od kifljincov sve do pogačov. Domaćini su hvalili četarsku mladinu ka je s novim poletom razgibala cijelo selo, a k tomu se je nek

pridružilo sunčano vrime. Grih bi bio izostaviti ovu atrakciju ku su čudami došli pogledati iz susjedne Narde, Petrovoga Sela, štovec i iz Sambotela. Trgadbenu marširanje su posebno kinčili i one povidajke, pjesmice ke su citirane u čast ter slavlje dobrih kapljic u podnožju, a prik granic, jako poznate četarske Gorice.

-Tiho-

Na svakoj štaciji kade je stala povorka bila je prilika za tanac i mužiku

Najhrabreniji su se dali podbriti

Katoljci u matičnoj domovini

Početak rujna katoljska Hrvatska samouprava organizirala je dvodnevni izlet u matičnu domovinu, Republiku Hrvatsku. Okupio se lijepi broj izletnika, njih 45, koji su u ranim jutarnjim satima, 8. rujna, krenuli na put prema glavnom gradu Republike Hrvatske. Dolaskom u Zagreb, otišli su u pohode zagrebačkoj katedrali, gdje ih je čekao, po dogovoru, njihov vodič kroz grad Zagreb Stipan Filaković. U njegovu društvu i uz njegovu pomoć pogledali su mnoge znamenitosti grada Zagreba koji je svojom ljepotom oduševio sve Katoljce, i one koji su već imali priliku diviti se njegovim znamenitostima i ljepotama, a i one koji su prvi put boravili ondje. Katedrala s grobom Alojzija Štepinca, Meštrovićev zdenac života ispred Hrvatskoga narodnog kazališta, Ilica, Mirogoj... Na Mirogoju posjetili su grob prvoga hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana, prošetali se alejom iliraca... Pošto su razgledali kulturno-povijesne znamenitosti glavnoga grada Hrvatske, autobus s izletnicima krenuo je prema turističkom kampu u Grabovcu do paviljona Jelen gdje su izletnici prenoćili. Oduševljeni su bili smještajem, u dvoposteljnima sobama, s namještajem od prirodnih materijala, drva, kamena, s prisnim dočekom i ljubaznim domaćinima, u zelenilu visokih borova koji za svakog izletnika osiguravaju čisti zrak i toliko potrebnu hladovinu u ljetnim sparnim danima. Drugoga dana, nakon odmora, Katoljci su se uputili u Nacionalni park Plitvička jezera, gdje su proveli nezaboravne trenutke diveći se ljepotama prirode i jezera. Oduševila ih je priroda, vožnja brodom, visoki slapovi, te hrvatski specijaliteti koje su ondje mogli kušati. Nakon napornog dana u poslijepodnevnom satima krenuli su kući, zastavši se usput još nekoliko puta diveći se ljepotama prirode. I drugoga dana svoga puta imali su izvrsnog vodiča u osobi Katicice Bende-Filaković. Proveli su dva lijepa dana i upoznali pri tome mnoge znamenitosti matične domovine, Republike Hrvatske.

Guganka

Međunarodni susret hrvatskih srednjoškolaca

Matica hrvatska Pečuh ove je godine po drugi put organizirala Međunarodni susret hrvatskih srednjoškolaca u Pečuhu, koji je održan od 28. do 30. rujna. Dom je Susretu pružila Hrvatska škola Miroslava Krležje. Želja je organizatora tim projektom okupiti srednjoškolce, pružiti im mogućnost da se međusobno upoznaju, odnosno da doznaju više o svojim vršnjacima koji žive u susjednim zemljama. Zašto je Pečuh izabran za mjesto održavanja Susreta? Ima tu i više razloga: Pečuh će 2010. godine biti Europska prijestolnica kulture, stoga grad podosta ulaže upravo na polju kulture, odnosno kulturnog nasljeđa, a Pečuh je poznat po svome sveučilištu, budući da je studentski grad, što može biti zanimljivo upravo za srednjoškolce.

Lani je održan prvi susret koji je bio uspješan, no ove godine Matica ga je proširila, kazala je za Hrvatski glasnik Milica Klaić Taradija, predsjednica Matice hrvatske Pečuh. Troškove boravka prijavljenih osigurava Matica. Trodnevni susret obilježio je posjet Kazališno-baletnoj predstavi Fantom u Operi, posjet izložbi Hrvatske narodne nošnje u svijetu u Etnografskome muzeju Janus Pannonius u Pečuhu, posjet hrvatskoj Podravini te susret s tamošnjim Hrvatima i pribivanje koncertu Vlade Kalembera 29. rujna u Martincima, a jednako tako i plesačnici koja je slijedila koncertu.

Dolaskom u Hrvatsku školu dočekala me je živa glazba u izvedbi sudionika Susreta učenika budimpeštanske hrvatske gimnazije. Svi na pozornici uz pjesmu prijatelja! U ranim prijepodnevnom satima sudionici Susreta, učenici budimpeštanske hrvatske gimnazije, učenici gimnazije Miroslava Krležje iz Pečuha, učenici 1. osječke gimnazije, učenici iz Subotice, jedna mlada Hrvatica iz Koljnofa te učenice srednje stručne škole Miklósa Radnótiia iz Mohača, svaki na svoj način, pridonijeli su druženju i međusobnom upoznavanju. Istoga dana posjetio ih je i tajnik Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Stjepan Blažetin. On ih je ukratko upoznao s tom ustanovom i podijelio svakom sudioniku nekoliko Zavodovih izdanja, a potom je

ravnatelj Hrvatske škole „Miroslav Krležja“ Gabor Gyórvári mlade upoznao s modernim hrvatskim školskim zdanjem u Pečuhu, načinom njegove izgradnje i daljnjim planovima. Sudionici Susreta sreli su se i s predsjednikom Skupštine HDS-a Mišom Heppom u Hrvatskome klubu Augusta Šenoae. Posljednji dan Susreta obilježila je šetnja gradom Pečuhom i upoznavanje projekta pečuške Svjetske baštine uza stručno vodstvo Eve Filaković.

Na Susretu sam srela profesoricu Mariju Prakatur iz Mohača s petero svojih učenika maturanata, polaznika škole Miklósa Radnótiia, koji će ove godine uz tridesetak svojih vršnjaka iz iste ustanove polagati maturu iz hrvatskog kao stranog jezika. Kako kaže Marija, i prošle su godine bili pozvani na Susret, ali zbog objektivnih razloga nisu se mogli odazvati. Veoma se raduju što su ove godine nazočni. Učenici su više nego oduševljeni, sklapaju se nova prijateljstva, komunicira se na hrvatskom jeziku, a oni su svoje vršnjake upoznali s običajima mohačkih buša. Profesorica Barica Kučan iz Osijeka dovela je učenice 1. osječke gimnazije. Oni su prikazali projekt o uporabi nehrvatskih riječi u hrvatskom jeziku. Mladi Subotičani predstavili su Hrvate u tome gradu i njihove aktivnosti. Milica Klaić Taradija trodnevno druženje ocijenila je više nego uspješnim, pogotovo aktivnost mladih koji su sudjelovali Susretu. U njegovoj organizaciji uključena su djeca iz Hrvatske uz pomoć Matice hrvatskih iz Osijeka i Subotice te naši učenici iz Budimpešte, Pečuha i Mohača. Imam dojam da nam se nakon osmoga razreda, mature i čak nakon diplome u našim hrvatskim ustanovama djeca gube. Ne prepoznajemo ih, ne nalazimo u našim krugovima, ne okupljaju se, ima više interesa, možda ne nudimo dovoljno različitih mogućnosti okupljanja... Moramo organizirati i ovakve forume. Matica hrvatska Pečuh pokušava u svoj rad uključiti mlade ljude koji bi donijeli neke nove zamisli, projekte, pokušavamo ih uključiti, zainteresirati za hrvatsku priču u Mađarskoj.

Branka Pavić Blažetin

Plesna škola u Gari

Sudionici plesne škole u Gari s Marijom Silčanov i Antunom Kričkovićem

U suorganizaciji Omladinske plesne skupine i Hrvatske manjinske samouprave, koja je uz to i materijalno podupirala priredbu, 8-9. rujna u Gari je priređena tradicionalna Plesna škola za djecu i mladež. Nekada cjelotjedno, i to državno okupljanje plesača, posljednjih godina ograničeno je samo na dan-dva i sudjeluju isključivo članovi mjesne plesne skupine – ističe Zorica Zomborčević, voditeljica garske plesne skupine.

Posljednjih godina priredba, u skromnijem izdanju po svom trajanju i broju sudionika, u prvom redu ograničena je zbog nedostatnih materijalnih sredstava. No, razina plesnog odgoja ni u jednom trenutku nije bila dovedena u pitanje. Za stručni rad i ove godine pobrinuli su se naši istaknuti koreografi, bračni par Kričković, Marija Silčanov i Antun Kričković, koji od početaka sudjeluju u radu Plesne škole.

Kako dodaje Zorica Zomborčević, za samo dan i pol, voditelji i sudionici garske plesne škole, ne žaleći truda, radili su uistinu marljivo i ustrajno. Stoga je repertoar garske

plesne skupine, koja uz hrvatske plesove, njeguje i njemački i mađarski folklor, obogaćen s tri nove koreografije. Prvog dana, u subotu, uvježbani su podravski hrvatski plesovi, a usput su se sudionici upoznali s koreografijom valpovačkih plesova. U nedjelju prijedodne naučili su koreografije zemlenskih mađarskih plesova, nakon čega su sve tri koreografije još jednom uvježbane, a načinjen je i videozapis sada već novousvojenih koreografija za prikazivanje na sceni.

Na kraju garskog okupljanja članovi Omladinske folklorne skupine zahvali su umjetničkim voditeljima izrazivši nadu da će se ta suradnja uspješno nastaviti i iduće godine. Riječima *Hvala vam, vidimo se ponovo dogodine!* završena je Plesna škola u Gari, koja svjedoči da se predanim radom i za kratko vrijeme može mnogo naučiti i unaprijediti folklorno umijeće. Sve to ulijeva nadu da će nekoć slavna garska plesna skupina dobiti prave nasljednike, ljubitelje folkloru i hrvatske plesne tradicije. S. B.

Foto: Smilja Zegnal Faragó

Foto: M. Šajnović

BUDIMPEŠTA – Aktivnosti HOŠIG-ovih djelatnika i učenika nisu jenjavale ni preko ljeta, a početkom školske godine donose i niz novih programa. Tako su na samome startu hošigovci organizirali tabor, takozvani promidžbeni tabor pod vodstvom profesorice Marije Šajnović kojem se odazvalo tridesetak učenika iz Starina, Šeljina, Kerestura i Bačina, dobi od petoga do osmoga razreda. Organizatori su tabor ocijenili veoma uspješnim.

MALA STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fičehaza

Brucošijada

U organizaciji pečuških gimnazijalaca održana je tradicionalna brucošijada u njihovoj školi. Glavni sudionici brucošijadske drame, pjesme, šale, vica i zanimljivih kostima te skečeva bili su brucoši pečuške hrvatske gimnazije, njih trideset, koji su svojom duhovitošću obradovali svoju razrednicu Martu Dervar Gergić te ostalu djecu i odrasle koji su nazočili ovoj zanimljivoj, nazovimo je tako, priredbi, jer prva je to u nizu priredaba koje su u kalendaru učeničkih aktivnosti u školskoj godini, u koju smo već zakoračili dugim koracima. Slike je našem uredništvu dostavio profesor Ákos Kollár, i mi mu i ovim putem zahvaljujemo na pruženoj pomoći i suradnji.

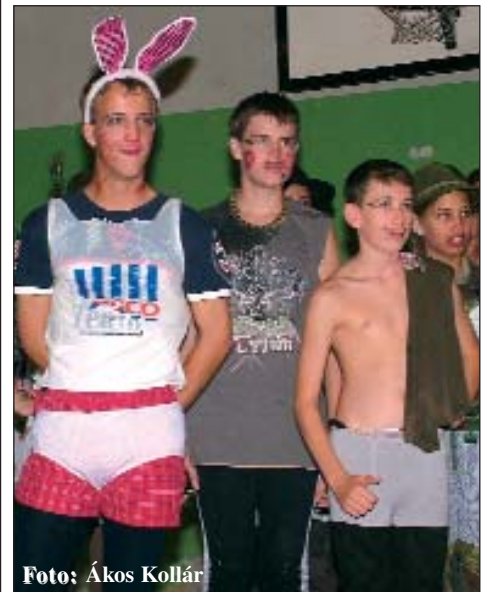

Foto: Ákos Kollár

Foto: Ákos Kollár

Odasvud ponešto

Lani je počelo ispitivanje mogućnosti daljnjeg razvoja pograničnog područja u mađarskoj Podravini, koja je regija zadnjih dvadesetak godina jako zaostala od drugih regija u zemlji. Velik je broj nezaposlenosti, nedovoljno je izgrađena mreža infrastrukture bez koje nema razvoja ni ulaganja u gospodarstvo. Potporom programa INTER-REG III/a Udruga asocijacije za razvoj Ormánsága angažirala je mađarske, hrvatske i slovenske stručnjake radi izrade programa koji bi mogao pridonijeti razvoju ove regije. Od jeseni bit će mogućnosti da se već razrađenim projektima iziđe na natječaj, te da se tako dođe do sredstava. Naime, uz pomoć Europske unije od 2010. do 2013. bit će izgrađeno stovarište za crpke u Potonji, proširit će se kanalska mreža, obaviti će se revitalizacija rukavaca Drave, jezera, prema planovima krenut će i navodnjavanje, što može pospješiti proizvodnju voća i povrća te će istodobno pridonijeti razvoju turizma i otvaranju novih radnih mjesta za mjesno stanovništvo, među njima i za Hrvate u tome kraju.

KAŠAD – Kako saznajemo od kašadskog načelnika Stipe Oršokića, kašadska mjesna samouprava skrbi za svoje starije stanovnike. Oni se redovito družu u mjesnom domu kulture gdje djeluju veoma uspješno i Klub umirovljenika i Umirovljenički pjevački zbor koji nerijetko ima i nastupe kod svojih prijatelja u susjednim naseljima. Kašadci se potkraj listopada u organizaciji mjesne samouprave pripremaju, nazovimo je tako, za veliku umirovljenički veselicu, druženje svih umirovljenika u Kašadu oko zajedničkih programa i sadržaja.

LUČMAN – Hrvatsko kulturno društvo u Gradišću (Austrija) i Federalistička unija europskih narodnosti (FUEN) priređuju regionalnu konferenciju 12. oktobra, petak, početo od devet uri do podneva u hotelu Thermenhof Derdak u Lučmanu. Tema ovoga skupa je *Sticanje materinskoga jezika i dvojezično obrazovanje*. Na međunarodni sastanak, naravno, su pozvani i funkcioneri ter i predavači iz Gradišća.

BUDIMPEŠTA – Kako je uredništvo Hrvatskoga glasnika u ime organizatora obavijestila Jelica Pašić-Drajškó, predsjednica Budimpeštanskog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj i zastupnica Skupštine HDS-a, u Budimpešti samostalni koncert imat će poznati hrvatski pjevač Goran Karan. Njegov koncert bit će 15. prosinca s početkom u 19 sati u Domu kulture „József Attila”, u koji može stati 400-ak posjetitelja. Ulaznice za koncert bit će uskoro u prodaji po cijeni od 3000 forinti.

„Vino i tambure“ 2007 Vinski i tamburaški festival u Sumartonu

Berben povorka već je tradicionalna godišnja priredba u Sumartonu. Članovi kulturnoga društva, ljubitelji vina provozaju se ulicama i uspu se na „gorice” kako bi slavili slatko voće i ukusnu kapljicu. Lani se povorka pretvorila u berbeni festival, a ove godine novoutemeljena Udruga prijatelja vina i KUD Sumarton odlučili su da će prirediti festival pod naslovom „Vino i tambure”.

Načelnik Lajoš Vlašić, predsjednik novoutemeljene udruge, i Joža Đurić, predsjednik KUD-a smatrali su da uz vino pristaje i umilna tamburaška glazba, a otkada u Sumartonu sviraju „Sumartonski lepi dečki”, tamburaška glazba postala je vrlo omiljena u naselju i okolici.

Nadnevak 22. rujna 2007. g. u kulturnome životu sela Sumartona povijesnog je značenja, naime, u Pomurju tamburaška glazba nije imala tradiciju, ipak u tom naselju priređen je tamburaški festival. Prekrasni jesenski dan započeo je povorkom sudionika kroz ulice, koju su predvodile mažoretkinje i puhački orkestar iz Donjega Kraljevca. Glazba i šarene nošnje, kostimi svakoga su pozivali na trg gdje su se mogla kušati vina, birati od lijepih lončarskih posuda, slatkiša, domaćih lepinja ispečenih u mobilnoj krušnoj peći, kalamperčica i drugih tradicionalnih jela. KUD „Sveta Marija” predstavio se s tradicionalnom svetomarskom čipkom.

Pred vanjskom pozornicom okupilo se mnoštvo ljudi iz okolnih naselja. Prvi Vinski i tamburaški festival otvorili su Željko Pavlic, saborski zastupnik iz Hrvatske, i Joža Horvat, nekadašnji Sumartonac, jedan od pokrovitelja priredbe. Obojica su pozdravila inicijativu, čestitali su na dosadašnjim uspjesima naselja i naglasili kulturni, turistički značaj priredbe.

Svim nazočnima, sudionicima i gostima uputio je pozdravne riječi načelnik Lajoš

Vlašić, među njima predstavnicima prijateljskih naselja Svete Marije i Donjega Kraljevca, te predsjedniku Hrvatske manjinske samouprave budimpeštanskoga XV. okruga Stjepanu Kuzmi. Tamburijadu je započela družina iz Kotoribe s poznatim pjesmama koje se pjevaju i u Pomurju „V Kotoribi cug mašina fućnula” ili „Nega sonca nit meseca”.

„Kotoripski tamburaši” osnovali su se 1975. godine. Svojim repertoarom obuhvaćaju raznovrsne stilove glazbe, ipak kod njih primarno mjesto zauzima izvorna međimurska domaća pjesma. Do sada su nastupali na mnogim festivalima i smotrama u domovini i inozemstvu (Mađarskoj, Slovačkoj, Njemačkoj, Sloveniji, Švicarskoj). Godine 1988. snimili su vrlo uspješnu kasetu međimurskih pjesama. Nastupaju pod vodstvom Vinka Horvata, a članovi sastava su još: Krunoslav Siladi, Vinko Virgej, Stjepan Siladi, Ivan Hederić, Filip Kanižaj, Saša Smrk i Denis Radmanić.

Nastavljali su „Sumartonski lepi dečki” s podravskim i šokačkim pjesmama. Orkestar je osnovan 2001. g. na poticaj Kulturno-umjetničkog društva „Sumarton”. Kroz kratko vrijeme tamburaška sekcija gostovala je u domovini, Hrvatskoj i Sloveniji. Osim nastupa u Budimpešti, Jegerseku i Zagrebu i na susjednim hrvatskim i mađarskim naseljima s uspjehom prikazuje svoj repertoar hrvatskih i mađarskih pjesama. Voditelj je orkestra: Zsolt Trojko. Tamburaški orkestar KUD-a „Ivan Mustać Kantor” stigao je iz Svete Marije. Od svih nastupajućih tamburaških orkestara najdužu povijest ima ta skupina, naime, osnovana je već 1919. g. zato da čuva međimurske pjesme, od kojih su nekoliko i odsvirali. Voditelj im je Mijo Ujlaki, a uz njega sviraju Andrija Poljak, Dragutin Gašparić, Marijan Karažinec i Valent Gašparić.

KUD Donji Kraljevec tijekom dana predstavio se s puhačkim orkestrom na povorci, ali među sekcijama ima i tamburašku, u kojoj ima mnogo lijepih djevojaka. Društvo je osnovano 1980. g. Za vrijeme rata djelatnost mu je prekinuta. Aktivnost mu se nastavlja 1998. g.; sada već broji stotinjak članova. Voditelji tamburaške sekcije jesu: Lidija Kramar i Miroslav Hršić. Na tamburijadi odsvirali su mnoge međimurske napjeve.

Uhodani tamburaši iz Petrovoga Sela ubrzo su postali slavljani i među sumartonskom publikom, a još većma kada im se pridružio glumac Stipan Đurić koji je izveo neke starogradske pjesme. Orkestar vodi Mikloš Kohut. Tamburaši „Puntari” KUD-a „Stjepan” – Veliki Raven stigli su iz Križevaca. Osnovani su se 1996. g., sviraju raznoliku glazbu. U Sumartonu su izveli većinom prigorske pjesme iz Hrvatske, no publika je mogla čuti od njih i pjesme „Garavašu, garava” i „Da te mogu pismom zvati”.

Koljnofske tamburaše sumartonski tamburaši jako su očekivali. Među njima već imaju više prijatelja i znanaca iz šopronskog tabora, od njih su i Sumartonci mnogo učili.

Njihov voditelj Geza Völgyi ml. izabrao je vesele gradišćanske pjesme, npr. „Živili si ki su veseli”, Pokazali su, međutim, da su „kod kuće” i u pjesmama drugih hrvatskih regija Mađarske.

Tamburaški festival okončan je zajedničkom pjesmom i svirkom „Ne dirajte mi ravnicu”. Organizatori s malim poklonom zahvalili svim sudionicima na lijepoj glazbi i obećali da će iduće godine ponovno prirediti tamburijadu.

Dok se sviralo, sve više ljudi se okupljalo na trgu, bilo je gužve i pred štandovima vinara, gdje su se nudila kvalitetna vina pomurskoga kraja i Balatona, no svi su s velikim uzbuđenjem čekali „Barune”, poznati sastav iz Hrvatske, koji su nekoć također svirali i tamburašku glazbu. Uime domaćina pozdravio ih je Joža Đurić.

Skupina „Baruni” osnovana je 1991. godine. Godinu dana poslije započela je suradnju sa danas, nažalost, pokojnim Tomislavom Ivčićem koji je skupinu i nazvao Hrvatski baruni. Godine 1995. „Baruni” su započeli surađivati s Miroslavom Rusom, koji je i danas autor njihove glazbe i tekstova. Prve pjesme počeli su objavljivati 1996. godine; objavljen im je prvi album „Putuju oblaci”. Godine 1998. postali su vlasnici zlatne i platinaste ploče od Croatie recordsa. Početkom 1999. dobili su nagradu po izboru čitatelja „Večernjeg lista” za najbolji sastav i primili „Večernjakovu ružu”. Godine 2003. pripremili su pjesmu „Ljubav nosi tvoje ime” koju su poslali na 7. HRF i osvojili 1. nagradu po izboru slušatelja U narečenim pjesmama i u mnogim drugima okupljeni su mogli uživati, slušati već poznate, a i nove pjesme, preko kojih će se nadalje širiti hrvatska glazba i hrvatska riječ.

beta

KAŠAD – Kako je naš tjednik obavijestila novoizabrana predsjednica Hrvatske samouprave Kašada Zorica Gavalier, došlo je do promjena u podjeli dužnosti unutar Hrvatske samouprave. Dosadašnji predsjednik Péter Keller odrekao se svoje funkcije te je za predsjednicu izabrana Zorica Gavalier.

SAMBOTEL – Hrvatsko kulturno i vjersko društvo u Sambotelu Vas srdačno poziva na IV. Gradišćanskohrvatski kulturni festival u Sambotel 13. oktobra, subotu. Program se začme u 15 uri, polaganjem vijenca pri spomen-ploči Ivana Mažuranića (Ul. Jánosa Szilvia 4). Na kulturni program čekaju organizatori zainteresirane od 16 uri u Kisfaludyevu ulicu 1. Nastupaju pjevački zbor Zora iz Kisega, zbor „Sv. Cecilija” iz Sambotela, Židanski bečari, ženski pjevački zbor Ljubičica iz Petrovoga Sela, KUD Četarci, kuruš Danica iz Bike, pjevački zbor iz Prisike, jačkari „Djurdjice” iz Sambotela, KUD Zviranjak iz Prisike, pjevački zbor Slavuj iz Hrvatskih Šic, zbor Peruška Marija iz Hrvatskoga Židana. Od 18 uri svi su pozvani na druženje i agape.

PETROVO SELO – U organizaciji jačkar-noga zbora Ljubičica ter Igrokazačkoga društva se priredjuje trgadbeni povorka 14. oktobra, nedilju. Dan prlje u mjesnom kulturnom domu se održava bal s muzičari Čungama, a seosko veselje se gane drugi dan otpodne od 15 uri.

HRVATSKI ŽIDAN – Društvo gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj ljetos jur poziva na drugi omladinski festival hrvatskih jačak. Glas Gradišća ima zadaću da otkrije mlade talentirane pjevače na tlu naše regije ter da na neki način nastavlja tradiciju hrvatskoga jačenja GRAJAM-a (Gradišćanskohrvatska jačka mladih) koje-ga svako ljeto priredjuje gornjočetarska osnovna škola, i prvenstveno nastupaju na njem osnovnoškolarci. Kako je rekao glavni organizator ovoga vokalnoga spravišća Petar Horvat, 20. oktobra, subotu, kih dvajset naticateljv ćemo moć čuti iz Koljnofa, Unde, Čeprega, Narde, Plajgora, Prisike, Gornjega Četara i Petrovoga Sela u židanskom kulturnom domu, u pratnji naših mladih zabavnih bendov Pinkice, Mlade generacije, Čungama, ki će potom i bal svirati. Priredba je realizirana materijalnom potporom Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Ugarskoj, Hrvatske državne samouprave ter Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj.

Pozivnica**Trgadbena fešta u Koljnofu**
13. oktobar (subota)**Program:**

- 9:00 Muzičko budjenje
 9:30 Predstava policajaca, modeliranje s avioni, crtanje na cesti
 15:00 Mimohod s muzikom u centru sela
 17:00 Kulturni program u šatoru
 17:00 Kušanje gulaša, perkelta i riblje supe – jedna porcija 500 ft.
 Čekaju Vas domaći poharaji i koljnofske gibanike.
 20:00 Bal u šatoru

Ulaznica: 1000 ft**Dohotke cjelodnevne priredbe ćemo ponuditi na dobrovoljne cilje.****Organizatori:**Općina Koljnof,
Društvo zajedno za Koljnof, Mladik**Poziv za Nagradu za manjine**

Odlukom Vlade 1995. godine 18. prosinca – dan prihvaćanja Deklaracije Ujedinjenih naroda o pravima pojedinaca koji pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim i jezičnim manjinama – proglašen je Danom manjina. Jedan od istaknutih događaja prisjećanja na taj dan jest i godišnja dodjela Nagrade za manjine, koja se dodjeljuje pojedincima, udrugama i manjinskim samoupravama za istaknuti rad na polju javnog života, obrazovanja, kulture, vjerskog života, znanosti, informiranja i gospodarske djelatnosti.

Prijedlozi se mogu dostaviti do 15. listopada 2007. godine na Stručno tajništvo za manjine i nacionalnu politiku Ureda predsjednika Vlade. Prijedlozi se očekuju prema mogućnostima elektroničkim putem na e-mail anna.polgar@meh.hu. Daljnje obavijesti: dr. Anna Polgár, tel.: 1/441-3810.

Hrvatski dan u Foku*Na Hrvatskom danu u Foku nastupio je i Mješoviti pjevački zbor harkanjskih Hrvata*

Fok je malo podravsko naselje u neposrednoj blizini naših hrvatskih sela u kojem u lijepom broju također žive naši podravski Hrvati, uglavnom doseljeni iz obiteljskih i inih razloga u Fok, gdje već u drugom samoupravnom ciklusu uspješno djeluje Hrvatska manjinska samouprava na čelu s predsjednicom Ljubicom Veber, koja je i ove godine, 22. rujna, priredila već tradicionalni, peti Hrvatski dan u naselju. Svake godine ta priredba okuplja ne samo fočke Hrvate oko bogatoga folklornog programa nego i njihove suseljane, žitelje obližnjih naselja i mnogobrojne goste. Zastupnici Hrvatske samouprave Joso Kovačević, Paviša Kovačević, Jozo Kiš Sabo i Anica Sekereš, na čelu s predsjednicom Ljubicom Veber, pobrinuli su se kako bi sve prošlo u najboljem mogućem redu, te kako bi druženje išlo nesmetano i na zadovoljstvo svih.

Premda moramo naglasiti kako je bilo problema s organizacijom svete mise, koja je i izostala, na žalost organizatora. Naprosto

nije bilo moguće naći svećenika koji bi bio slobodan i toga dana služio misu na hrvatskom jeziku u tome naselju.

Kulturni program počeo je u večernjim satima u mjesnom domu kulture, a nazočio mu je i načelnik sela Foka József Szekeres, te dopredsjednik Hrvatske samouprave Baranjske županije Mišo Matović. U tijeku večeri Fočanima su se pridružili, u zakašnjenju zbog obveza na četvrtoj redovitoj sjednici Skupštine HDS-a, zamjenik predsjednika Skupštine HDS-a Đuso Dudaš i predsjednik Odbora za pravna pitanja HDS-a Jozo Solga.

U folklornom programu nastupili su martinački Ženski pjevački zbor „Korijeni”, nedavno utemeljena plesna skupina KUD „Martinci” uz pratnju Orkestra „Vizin” iz Pečuha, te Mješoviti pjevački zbor harkanjskih Hrvata.

Nakon folklornog programa slijedilo je druženje okupljenih oko bogatog podravskog stola, a potom bal do kasnih noćnih sati uza svirku Orkestra „Vizin”.

bpb

ZAGREB – Na kazališnoj sceni Hrvatskoga narodnog kazališta na „Sceni Habunek” u dramizaciji Sanje Ivić i režiji Stipana Filakovića uskoro će, u koprodukciji s pečuškim Hrvatskim kazalištem, biti izvedena predstava „Sprovod u Theresienburgu”, prema proznim fragmentima Miroslava Krleža. Premijera će biti 30. studenog ove godine. Poznato je kako je za svoj tekst Miroslav Krleža našao inspiraciju u Pečuhu, koji je zapravo junak njegova zapisa Theresienburg, u kome je Miroslav Krleža proveo dvije godine svoga kadetskog školovanja. Donosimo kratak sadržaj predstave skinut s netove stranice Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu.